

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 20. decembra 1901.

List 51.

Ob prihodu Gospodnjem.

„Izrosite ga oblaki
Blagodejca večnega!“
Tako vzdihal svet je v mraki
Zavrženja tužnega.
Brez nadeje, brez pomoči
Blodil je po mrklej noči,
In nebeški divni vrt
Bil za njega je zaprt.

To videvši revno stanje
Vsmilil se je večni Bog.
„Nehaj“, rekel je, „vzdihanje.
Nate mojih pripomog:
Svetim duhom v devi prosti
Včloveči se Sin z ljubosti,
On človeški reši rod,
Vzvede ga nad zemski svod.

Pozdravljenje Gabrijela,
Poslanika Višnjega,
Prepohlevno je vsprejela
Deva, mati Večnega:
„Pozdrav bodi tvoj resnico,
Božjo viš me službenicoj“.
To slišavši prevesel
Šel od nje je božji sel.

Ta pokornost osvežuje
Ti kreposti divni cvet.
Slovo Božje se vmesnuje,
Da odreši grešni svet.
Večne svoje blagodati
Nam podajaj, mila mati!
Ti pred božji nosi stol
Naše prosbe, našo bol.

Čujte! krepek glas odmeva:
„Vzdrami se, ti narod moj!
Noč pojenja, bode dneva,
Spas nastopi kmalu tvoj“.
Kakor šumni vod valovi
Hrume divni ti glasovi:

Skrušeno se kajajte,
Misli Bogu vzvajaajte!

Ljudi božji! to pošujmo,
Kar je rekel večni Bog.
Njega voljo izpolnujmo,
Pa nas reši vseh nadlog.
Grehe grde opustimo,
Kes, pokoro obudimo,
Čiste misli vzrajajmo
Ter Bogu se vzdajajmo.

Trezno bodi nam življenje,
K nam je prišel sveti čas.
Opustimo zlomišljenje,
Da ozre se Bog na nas.
Beži proč od nas lenoba,
Zavist, jeza, nečistoba,
Gnusna neumerenost,
Lákomnost in gizdavost.

Radodarnost in čistoča,
Vzbujaj nam se delalnost,
Terpeljivost in ljuboča,
Mernost ino vsmiljenost.
Bog ljubezni! mir nam dajaj,
Grozoj zoper nas ne vstajaj.
Pravim potem vodi nas,
To je molbe naše glas.

Matvej Andrejevič.

Pastirsko pismo avstrijskih škofov.
Nadškofje in škofje avstrijski,
zbrani na Dunaju meseca novembra 1901,

*sporočajo preč. duhovščini in vsem tertičnikom svojih škofij
pozdrav, blagoslov in vse dobro od Boga Očeta in Sina v
edinstvi Svetega Duha!*

Preljubi v Gospodu!

Zbrali smo se k resnemu posvetovanju o
blaginji naše svete cerkve in naše ljubljene av-

strijske domovine, pa nam pravi srce, da Vam moramo najprej izreči svoje nadpastirsko priznanje, da se tako trdno oklepate katoliške vere, da ste neomahljivo vdani častitljivemu poglavarju naše svete cerkve, svetemu očetu, in neomajno zvesti našemu ljubljenu cesarju in visoki vladarski hiši.

Prosim vsemogočnega Boga, naj to Vaše mišljenje ohrani in utrdi. Da bo ta naša molitev uslišana, porok nam je pobožna gorečnost, ki ste jo pokazali v preteklem svetem letu. To leto izveličanja je bilo za Vas milosti poln čas: utrdili ste si vero, izpoznavali jo zvesteje in si prenovili duhovno življenje.

Veseli smo in hvaležni Bogu tudi za to, ker smo opazili, da dela krščanskega usmiljenja vsepovsodi rastejo in se gojijo kar najbolj požrtvovalno. V naših časih, ki so po razprtijah in prepirih vsi okuženi, nam je to tolažba, ki nas navdaja z upanjem, da se razdvojeni duhovi zedinijo vsaj na polju dejanske ljubezni. Zakaj le v ljubezni, ki je potrpežljiva in dobrotljiva, ki ni nevoščljiva, ne ravna napačno, se ne napihuje, ni časti lakomna, ne išče svojega, se ne da razdražiti in ne misli hudega, ki se ne veseli krivice, veseli se pa resnice, ki vse pretrpi, vse veruje, vse upa in vse prenese (I. Kor. 13, 4 do 7), le v krščanski ljubezni so vgodna tla za mir in sporazumljenje. Če so srca eno v usmiljeni ljubezni, najdejo se tudi ločeni duhovi zopet v slogi, in v slogi ima in bo vedno imela ohranjajoča moč svoj izvir.

Zares, razevit versko-cerkvenega življenja, ki se opazuje povsodi, napolnjuje naša srca z blaženostjo in veseljem, s pogumom in tolažbo. Ne moremo si pa prikriti, da nam pogled na vladajoče časovne razmere dela tudi mnoge in velike skrbi. Zato pa, preljubi, ne moremo si kaj, da bi Vam ne dali nekaj očetovskih opominjev; in za opominje podajajo žalostne prikazni današnjih dni gradiva še preveč.

Skrbi nas najprej vzraščajoča mladina. In v tej skrbi se združujeta nevarnost za današnje dni in bojazen za bodočnost. Zakaj od duha, v katerem se mladina vzgojuje, je odvisno: ali bo imela kasneje trdno vero, ali bo močna v verskem življenju in ali bo delovala v krščanski ljubezni. Javne razmere v pouku in vzgoji pa nam dajejo povod, da se opravičeno lahko bojimo, da ne bi mladi rod polagoma izgubil teh dragotin. Krščanski stariši, odvrnite pretečo nesrečo, glejte, da res versko vzgajate otroke doma in na ta način nadomestite in izboljšate, kar je morda zagrešila in zanemarila javna vzgoja.

Drug predmet skrbi za pravo blaginjo našemu pastirskemu varstvu poverjene črede je razcepljenost duhov v javnem življenju. Ne redkokrat škodujejo dobri stvari celo taki, ki izvestno hočejo le dobro in mislijo pravo, mnogoteroma na ta način, da se v stvareh, o katerih je različno menenje neizogibno, ali preveč trdovratno drže svojega lastnega naziranja ali pa prenačljeno hočejo doseči boljšo stvar. Koliko dobrega se na ta način prepreči, in kako silno se s tem sovražnikom lajša delo, uvidel bo vsak razumen človek pač lahko.

In zato je naš srečno in slavno vladajoči papež Leon XIII., ki kot čuvár z vzvišenega mesta pregleduje vse časovne nevarnosti pa jih kot učitelj vesoljnega krščanstva tolmači in čeli, kot bogato izkušen, previden zdravnik, zopet in zopet povzdignil svoj glas in izveličalno opominjal in svaril vernike pred temi zmotami. Sedanja časovni položaj je zlasti naslikal v svoji visokopomembni okrožnici¹⁾ z dne 18. januarja 1901 o krščanskem gibanju v prid ljudskemu blagostanju. Ali zavлада javni mir, ali srečno vspejejo vsi poskusi in započeta dela, ki hočejo izboljšati naše javne razmere, — to je odvisno od tega, če si bodo ljudje velemodre nauke in nasvete svetega očeta k srcu vzeli in spolnjevali ali ne.

Da, preljubi v Gospodu, svet hoče, da povemo na kratko, s prestola pahniti kralja časov, Boga-človeka, Odrešenika Jezusa Krista. Zato pa mora biti edin in najvišji cilj vseh Kristovih vernikov, da Njega, ki je pot, resnica in življenje, visoki in nizki, vladarji in podaniki, predstojniki in podložniki pripoznajo za najvišjega nčitelja in vrhovnega postavodajalca, za edinega vladarja in sodnika, kakor je takisto svečano povdarjal in naglašal papež Leon XIII. v svoji krasni okrožnici²⁾ z dne 1. novembra 1900 o božjem Odrešeniku. Da se pa to doseže, morajo vsi, ki Jezusa resnično ljubijo in se ga zvesto oklepajo, svojo vero vanj odkrito in prostodušno izpovedati, gojiti jo in širiti in ljubezen do božjega Odrešenika kazati v dejanju, v ljubezni do bližnjega.

Resnična vera v božjega Odrešenika in prava ljubezen do njega se pa kaže najbolj jasno v tem, da je vernik neomahljivo vdan rimskemu papežu. Zakaj božji pastir Jezus Krist je izročil svojo čredo do svojega drugega prihoda ob koncu sveta sv. Petru (Jan. 21, 15 do 17); on je

¹⁾ Graves de communi.

²⁾ Tamen futuri.

usodo svoje cerkve nerazdružno zvezal s pastirsko službo sv. Petra in njegovih pravnih naslednikov (Mat. 16, 18). Apostol-prvak Peter pa je, pod vodstvom božjega Duha, v Rimu zapustil svojo pastirsko palico onim, ki stopajo na njegovo mesto. V Rim, kot v središče kraljestva Kristovega na zemlji, so zato katoliški kristijani v vseh stoletjih obračali pogled spoštljivo in zvesto pokorno. Kjer je Peter, tam je Cerkev, to je bil po izreku velikega škofa in cerkvenega učenika Ambrozija¹⁾ vodilni verski stavek. Zveste ovčice črede Jezusa Krista so se vedno po tem spoznale, da so izkazovale voljno pokorščino naslednikom sv. Petra v vseh rečeh dušnega izveličanja.

Nasprotno so se pa sovražniki Kristovi v vseh časih trudili in so najprej udarili pastirja, da bi potem razkropili čredo Jezusovo. Prvi kristijani jeruzalemski in kasneje rimski so svojega požrtvovalnega pastirja videli v vezeh in so postali priče njegove pastirske zvestobe do smrti. Od takrat ni prešlo nobeno stoletje, da se ne bi v njem sovražniki krščanstva vzdignili proti papeštvu v Rimu z zvijačo in s silo, z zasramovanjem in obrekovanjem, da bi otroke cerkve odtrgali od Rima.

V naši dragi avstrijski očetnjavi doživljamo, Bogu bodi potoženo, nekaj časa sèm stari žalostni prizor v novi, do cela mrzki podobi. Klic „Proč od Rima“ se je namreč razglasil in našel odmev. Vsak katoliški kristijan ve za trdno, da drzno to vabljenje k odpadu od Rima, središča krščanske edinosti, v nevarnost pripravlja njegovo dušno izveličanje. „Proč od Rima“ se pravi proč od Petra; pravi se proč od katoliške cerkve, ki jo je Krist Gospod vstanovil in sezidal na moža-skalo Petra; pravi se proč od Jezusa Krista, ki je sv. Petra postavil za svojega namestnika ali zastopnika na zemlji; pravi se proč od Boga, ker je Jezus Krist, vélovečeni Sin Božji, kakor je rekel sloveči mučeniški škof kartaginski, sv. Ciprijan († 258), z ono spominjsko besedo: Ta ne more imeti Boga za očeta, ki nima Cerkve za mater (De unitate Eccl. c. 6.)

Spominjajoči se svoje odgovornosti polne pastirske dolžnosti, in pa, ker nas je silila ljubezen do naše avstrijske domovine, zlasti do našega očetovskega vladarja Njega Veličanstva premilostnega cesarja in gospoda, smo vedno in vedno gledali, da smo odvrčali od svoje dušne črede nevarnost, ki se skriva v tem čudnem

klicu. Povzročitelji in voditelji sramotnega gibanja „Proč od Rima“ nameravajo avstrijske katoličane odtujiti prav tako njihovi sveti veri, kakor tudi njihovi ljubljeni očetnjavi.

In če prav bi prikrivali svoje načrte, po katerih hočejo izdati domovino in prestol, spoznajo se pač lahko po njihovih napadih na vero. Zakaj z nepokorščino proti Bogu in njegovi cerkvi gre vedno vstric upornost proti obstoječi svetni oblasti in dela kar največjo škodo vsej državi. Kdor je Bogu nezvest, ta ne bo zvest cesarju, ki sedi na vladarskem prestolu po božji milosti.

Resno smo prevdarjali to resnico, ki jo izkušinja dovolj pogosto potrjuje, in da bi o pravem času odvrnili veliko nevarnost za Vašo zemeljsko in nebeško srečo, pozorni smo bili pri svojih skupnih posvetovanjih koj od začetka na grdo počenjanje provzročiteljev gibanja „Proč od Rima“. Vsled skupnih sklepov so posamezni nadpastirji v svojih škofijah, oziraje se na posebne razmere, učili in svarili vernike pred tem gibanjem, ki je naperjeno proti katoliški cerkvi, proti jasni habsburški vladarski rodovini in proti avstrijski očetnjavi. Vrh tega smo, kjer je bilo treba, opozarjali na nevarnosti, ki preté pravemu ljudskemu blagostanju od tega tožnega toka.

Dalje smo se trudili in smo svoje škofljane učili in jih vtrjevali za odpor proti pogubni agitaciji, s tem da smo preskrbovali misijone in duhovne vaje, prirejali slovesne shode, in pa s predavanji ter s katoliškim časopisjem. Zlasti smo pozdravili sveto leto kot vgoden povod, da se obnovi verska navdušenost in smo Vas, preljubi, povabili, da pridno rabite izveličalne pripomočke, ki se Vam ponujajo, in milosti in darove, ki Vam obilno dotekajo. Izredno živahna udeležba pri pobožnostih svetega leta je pokazala, da je krščanskokatoliška vera in neomajna zvestoba do cerkve globoko vkoreninjena v srcih pridnega in dobrega avstrijskega ljudstva.

Ker pa to cerkvi sovražno in državi nevarno gibanje slabo misleči ljudje še vedno netijo, primorani smo mi kot avstrijski škofje skupno povzdigniti svoj glas pred Bogom in pred svojimi škofljani v varstvo dušnega izveličanja vernikov in v prid domovini.

Pač šteje katoliška cerkev v Avstriji pretežno večino njenih prebivalcev med svoje otroke: Avstrija je katoliška država. Kričeca krivica pa je, če kdo trdi, da se privrženci kakšnega drugega krščanskega veroizpovedanja zatirajo ali da se z njimi nepravilno ravna. Kdo bo zameril,

¹⁾ In ps. XL.

če avstrijski katoličani svojim sodržavljanom druge vere v krščanski ljubezni do bližnjega privoščijo veliko dobroto katoliške vere, ki jo imajo sami. Ali ta želja se ni nikdar pregrešila proti dolžnostim pravičnosti. Pod varstvom prave enakopravnosti so doslej pristaši vsakega drugega krščanskega veroizpovedanja uživali v Avstriji neiskaljen mir. Kje je kateri katoliški duhovnik, ki bi se bil doteknil te enakosti, te enakopravnosti, ali ki bi bil delal sitnosti onim, ki imajo drugo veroizpoved? Kdaj so avstrijski katoličani na svojih shodih govorili sramoteče in razžaljive besede proti svojim sodržavljanom zaradi razlike krščanskega izpovedanja? In kako srečne bi se šteli katoličani v mnogih nekatoliških deželah, če bi bili v enakem položaju kakor avstrijski nekatoliki? Njihova pritožba je torej ničevna, izmišljena samo v ta namen, da bi olepšali zločinsko počenjanje proti katoliški cerkvi v Avstriji.

Če premišljujemo izvor in smoter te ne vredne agitacije ter pripomočke, ki jih rabijo pri tem, ali če se ozremo na obžalovanja vredne žrtve zapeljevanja, povsodi vidimo, kako se obrekovalsko sovraži in napada katoliška cerkev. Ne samo iz zgolj verskih vzrokov, nego tudi iz politične in narodne strankarske strasti so izkušali provzročitelji gibanja sumničiti katoliško cerkev kot sovražnico narodnega razvoja. S temi nepoštenimi sredstvi izkušajo pospeševalci gibanja za odpad in prestop razširiti to gibanje med katoličani, ki ali zanemarjajo svoje verske dolžnosti, ali pa v mladeniški nepremišljenosti nimajo pojma, kak zločin storé, če vero zatajé. Da bi zakrili svoje sovražno postopanje, često očitajo brez prave podlage: Služabniki katoliške cerkve so nepravilni proti temu ali onemu narodu. Toda mi vsi, višji pastirji in pastirji, se zavedamo, da moramo biti proti vsem vernikom pravični.

V svoji brezmejni drznosti so razodeli voditelji občeškodljivega gibanja tudi svoj politični cilj. Bodočnost Avstrije, tako pravijo, se more le takrat srečno razviti, če vrže jarem katoliške cerkve od sebe. Jasno je kot beli dan, da meri ta trditev na to, da se razruši častitljiva habsburška monarhija. Zakaj prav takrat je Avstrija v preteklosti vselej izvrševala najslavnejša dela, ko so se njeni narodi oklepali katoliške vere in so vladarji iz slavne habsburške rodovine zastavljali blago in kri v obrambo katoliške cerkve. Kakor so sovražniki cerkve srdito gledali na slavno zgodovino Avstrije, tudi sedanje sovražnike cerkve v njihovem hujskanju proti obstoju Avstrije vodi namen državo slabiti in razrušiti.

Za pretvezo tega globokega obžalovanja vrednega gibanja jim je prav pogosto dozdevno nasprotovanje rimskokatoliške cerkve in njeno kakor neresnično trdijo, zanemarjanje narodnega napredka in razcvita. Zato hlepe in žele imeti narodne vere in narodne cerkve. In s tem nepoštenim sredstvom delajo za odpad h krivoverstvu, in s podobnimi sredstvi delajo drugodi za odpad k razkolu. Cerkev pa objema vse svoje otroke z materinsko ljubeznijo, pospešuje z vsemi močmi njihov napredek in želi, da bi bili vsi časno srečni in večno izveličani.

Ne redkokrat pravijo nasprotniki cerkve tudi, da je vest katoličanov vezana, češ, ker so pokorni tuji sili, papežu. Toda ta sila, rimsko papeštvo, ni tuja naprava za avstrijske katoličane, ki bi jih ovirala, ampak jih veliko bolj naganja, naj bodo svojemu ljubljenu vladarju pokorni in zvesto vdani.

(Konec prihodnjič.)

Sвета ноć.

Radostna noć ti — srećna, blažilna,
Zdrava mi bodi noć ti rešilna!
Saj se rodil je v tvoji sredini
Bog Sin edini.

Polnoći ura ko je minila,
Čista Devica Ga je rodila;
On, ki vladuje nam nad zvezdami,
Spava na slami!

Let štiri tisoč zemlja ukleta
Danes raduj se! ker bo odvzeta
Krivda Adama, strti okovi:
Slava Jehovi!

Angeljske trume z neba glej vrejo,
„Slava v višavi“ Bógu pojejo;
Ker se, da rod bi grešni osrečil — —
Zdaj je včlovečil.

Ukaj veselja mi solzna dolina!
Suženstvo proč bo — duha temina;
Kralj nam je rojen miru, pravice,
Luči, resnice!

Oj da človeštvo bi Ga molilo.
Uku nebeškemu da bi sledilo,
Zemlja da bila bi v sreči milotni,
Raj kot prvotni.

Detece Božje! zá nas solzami
V jaslih oblito — bodi med nami!
V rajski ljubezni srca prešini,
In jih zedini.

Vsi da dajemo tebi češćenje,
Ki si rodilo nam se v rešenju;

Varuj nas zlobe, strasti, propada —
Mir naj zavlada!

O noč presveta! ti nas privedi
K Detetu v hlevce — k večni Besedi;
Dá, ker zdaj bratje vsi smo Njegovi,
Nas blagoslovi!

Bode naj slava Bógu Očetu,
Sinu Rešniku celemu svetu,
Svetemu Duhu, dúhu modrosti,
V vékov vekósti!

Radoslav Silvester

Kdo je prvi vpeljal pobožnost ob jaslicah?

(Za sveti dan.)

»In je porodila svojega
prvorojenega Sina, in ga
je v plenice povila, in po-
ložila v jaslí.«

(Luk. 2, 7.)

Sveti večer! — jaslice! To sta za nas dva nerazdružna pojma. Povsod, kjer še ni zadnja iskra verne ljubezni do novorojenega Izveličarja zadušila nizkotna posvetnost, si postavijo na ta večer ljubke jaslice. Spominj so na one revne jasli, v katere je božja porodnica položila svoje novorojeno dete. Dasi je ta hvalevredna navada, skoraj povsod doma, neznano vendar je marsikomu, kdo je prvi prišel na to vzvišeno misel: za božične praznike prirejati si jaslice.

Kadar je sv. Francišek Asiški premišljeval dogodke pri rojstvu Gospodovem, bil je vselej globoko ganjen. Največji vtis pa je napravilo nanj to, da je moral Sin živega Boga iskati svojega ležišča v trdih jaslíh. Z velikim navdušenjem in ponižnim veseljem je praznoval vselej ta velepomembni dan Gospodov. Da bi se pa še bolj vglobil v skrivnost včlovečenja božjega, sklenil je nekoč l. 1223. prirediti si za božične praznike slabo podobo betlehemskega hleva.

V ta namen je prosil papeža za dovoljenje. Le ta mu je z veselim srcem privoščil to veselje. Sv. Francišek je na to takoj zapustil Rim ter se podal v Grecijo. To je bil kraj v dolini reke Rieti, ne daleč od Rima. Tu je prebival imeniten mož, Ivan po imenu, ki je daleč na okoli slul radi svojega čednostnega življenja. Ko je svetnik prišel v Grecijo, poklical je takoj Ivana, s katerim sta bila dobra prijatelja, k sebi ter mu razodel svoj načrt, rekoč: »Ivan, če hočeš, da bomo letos tukaj slovesno obhajali god rojstva Gospodovega, stori vse, kar ti naročim. Težkim srcem pričakujem tegi, za vse človeštvo prepomembnjivega praznika; a gledal bi rad s svojimi lastnimi očmi vso ono bedo, katero je našlo

božje dete takoj pri svojem prihodu na svet: gledal bi rad, kako tekmujeta vol in osel, kateri bo bolj ogrel mrzle ude božjemu novorojencu: gledal bi rad, kako počiva na ničevi slami Jezus Krist. Odrešenik sveta . . .“ In zdaj je razložil sv. Francišek svojemu prijatelju vse natanko, kaj in kako mora prirediti, da bodo lahko pobožno in z vnetim srcem obhajali rojstni dan božjega Sinu.

Že se je približeval dan veselja, oni dan, ki mora vsakega povzdigniti do izvrščenega vsponosa in višjega poleta, če le ni še njegov duh popolnoma odrevenel v mrtvi grudi . . . Možje in žene so pripravljale z radostno dušo plamenice, da bi zadostno razsvetlili ono noč, v kateri se je rodila luč sveta . . . Na nekem skalnatem prostoru so postavili male jaslice, prinesli so sena, pripeljali vola in osla, ukrenili vse potrebno . . . Grecija je nov Betlehem. črna noč postane jasni dan . . .

Kakor nekedaj pastirji, tako hite nocoj cele trume pobožnega kmetskega ljudstva tja k revnim jaslicam, Nepopisna radost odseva iz slehernega obraza, srce utriplje urneje, živahneje plove kri po žilah, in um jasneje umeva kot prej kedaj skrivnost včlovečenja božjega. V teh slabih jaslíh je počival Oni, ki s tremi prati drži vesoljni svet! Na takem senu je ležal kralj vseh kraljev! „Sursum corda — O, srca, kvišku!“

V gozdih odmevajo milodoneči glasovi nepokvarjenih kmetskih ljudi in neme skale odgovarjajo z otožnim odmevom tisoč in tisočim pozdravom Boga slavečih src. Kaj pa počne sv. Francišek? Iz srca mu vro na dan globoki vzdih, raz njegova lica sije nepopisna veselost ter tolažilna zadovoljnost. iz njegovih oči se razlivajo svetli žarki dušne radosti . . . S takimi občutki stoji svetnik pri jaslicah . . . Njegova usta molče, a njegova duša se koplje v najslajših občutkih nebeškega veselja . . . Glasneje in drzneje nego sicer, vzvišenejše nego druga leta se razlega iz njegovega čutečega srca radostni klik: „Gloria in excelsis Deo . . . in terra pax homibus — Čast Bogu na visokosti, in mir ljudem na zemlji dobre volje.“ (Luk. 2, 14.) Nato so imeli pri jaslicah slovesno sv. službo božjo, pri kateri je sv. Francišek služil kakor diakon. Kako željno je pričakoval onega trenutka, da bi glasno, z veselo in ljubečo dušo zapel one skrivnostne besede sv. evangelija: „Danes vam je rojen Izveličar.“ (Luk. 2, 11).

Po končani sv. maši se je obrnil proti zbranemu ljudstvu ter z vneto in ganljivo besedo

govoril o rojstvu revnega Kralja, o Betlehemu, o malem mestu Davidovem . . .

Kadar je hotel imenovati Krista, imenoval ga je vedno v svoji goreči ljubezni le „Dečka betlehemskega“. Prigodilo se je večkrat, da vsled prevelike ginjenosti niti izgovoriti ni mogel tega vzvišenega imena. A česar ni mogel izraziti njegov jezik, proslavljal je tem bolj njegov radosti blesteči se obraz. In kaj bi tudi ne, saj se je na obrazu svetnikovem zrcalila čista, nedolžna najslajših čuvstev omamljena duša — prekrasna hčerka nebeškega Očeta.

F. S. V.

Sv. Beda, častitljivi učenik sv. cerkve.

Sv. Beda, čegar god sv. cerkev vsako leto dne 27. majnika obhaja, se je l. 673 rodil na Angleškem blizu Vearmouth-a. 7 let starega so izročili stariši opatu Benediktu Biskopiju v vzgojo. Postal je redovnik ter se posvetil čednosti in vedi. Bil je neprestano delalen vse svoje življenje. Dočim se je bavil z proučevanjem umetnosti in vede, vendar ni zanemarjal redovnih pravil. V vseh vedah je bil strokovnjak, posebno pa mu je bilo mar sv. pismo. Da bi je bolje umeval, priučil se je grškemu in hebrejskemu jeziku. 30 let mu je bilo, ko je bil v mašnika posvečen ter je takoj potem jel predavati razlaganje sv. pisma. Pri tem se je čisto nanašal na sv. očete ter cerkvene učeničke, katerih izreke je navajal doslovno. Brez dela ni bil nikdar. Predavanje se je vrstilo z molitvijo, in tej je sledilo predavanje. Med tem se je čisto tako razvnel, da se je večkrat razjokal. Da bi ne bil motljen pri vedah, odklonil je opatsko dostojanstvo.

Naš slavljenec je radi učenosti in pobožnosti tako zaslovel, da ga je nameraval sv. papež Sergij pozvati v Rim, naj bi pomagal rešiti težka vprašanja glede nekaterih važnih bogoslovnih točkov. Spisal je mnogo knjig v izboljšanje npravnosti, v pojasnjenje in v ohrambo sv. vere. Sv. Bonifacij, škof in mučenik, ga je zval „luč cerkvi“: Lanfrank „učenika Angležev“; cerkveni zbor (Aquisgranense concilium) pa „čudovitega in častitljivega učenika“. Njegovi spisi so že tedaj rabili za podlago predavanjem na učnih stolicah. Vpliv njegovega uka je bil pa toliko uspešnejši, kolikor bolj je bil potrjen po svetosti in krepostih sv. Bede. Zatorej so si njega številni in izvrstni učenci po njega uku in izgledu nadeli ne le izredne učenosti, nego nazvali so se tudi svetosti in vrlin učenika Bede.

Oglejmo si zdaj njegove spise. Spisal je razlago (commentare) sv. pisma stare in nove zaveze, lepe homilije ali razlaganje evangelija; razpravo o bistvu stvari, v kateri je posnetek najboljših naravoslovnih nazorov učenjakov, počenši z učenjakom Thales pa do Aleksandrijcev in do Plinija. Objavil je obravnavo o kronologiji, ki tvori zmagoslavje njegovi globoki in razsežni učenosti. Dal je na svetlo slovniske in jezikoslovne spise, ki pričujejo o njega izvedenosti glede grških in latinskih klasikov. Najznanejši spis pa je zgodovina angleške cerkve, katero je dovršil v sedmih letih. Pri tem delu so mu bili ob roki s starimi rokopisi in listi sami škofje, samostani, anglosaški dvori in še celo papež Gregorij III. (731—741.) Ta zgodovina obsega dobo od prihoda Sasov na Angleško ter se radi zveste uporabe virov in objektivne resnice sme prištevati najboljšim zgodovinam srednjega veka. Kako visoko se je dvignilo življenje na Angleškem po izpreobrnjenju, jasni iz besedi Bedovih: „Odkar so si osvojili Angli Britanijo, ni bilo še tako srečnih časov; kralji so bili krščanski junaki, v strah sovražnikom, ves rod je stremil do visokega smotra.“ Čista duša se zrcali v vseh njegovih spisih, ki se odlikujejo po prosti, naravni pisavi ali po prostem zlogu, mirnem jeziku, jasnem razumenju, po zmislu za pravico in resnico, za lepo in vzvišeno. Iz teh spisov nam kakor cvetlični vonj nasproti duhti mirno zaupanje na božjo previdnost, na končno zmago dobre stvari.

Kako izpodbudna je meniha Beda gorečnost do konca dnij! Sv. Bedo je na stara leta nadlegovala naduha. Ni čuda, ker je toliko let predaval eksegezo. 50 dni je bil bolan, ter je slutil bližnjo smrt. A ni nehal moliti in razlagati sv. pisma. Njemu je bilo do tega, da bi učenci ničesa napačno ne umevali in da bi se brez koristi ne tradili. Zato se je požuril, da dovrši prevod sv. pisma v angleški jezik.

Na praznik Jezusovega vnebovхода mu je postala sapa težka, noge so mu otekle. Tedaj se je Beda dal prevideti s sv. zakramenti. Kljub temu je Beda ves ta dan narekoval ter je rekel: „Pišite, vendar pa prav razločno ne vem, koliko časa mi je še živeti.“ Po noči so molili, zjutraj se je zopet pisalo ter je do 3. ure trajalo narekovanje. Zdaj je le še eno poglavje izvršiti — te li težko stane, vpraša učenec čast. Bedo, ako nadaljujemo? „Ne,“ pravi Beda, „pišite hitro.“ „Delo je končano, spisan zadnji odstavek.“ tako veselo

Beda vsklikne, razdeli svoje malo imetje, nekaj popra in kadila, svojim jokajočim prijateljem, učencem se da voditi do klečalnika. Ondi nekoliko moli, potem pa položi kadilo na pepel in z besedami „Čast bodi Očetu, Sinu in sv. Duhu“ izdihne svojo dušo. Kje je pač kedaj v kakem srcu žarelo plemenitejše navdušenje za vedo! Anglosasi so prišteli Bedo „kristal Anglije“ — svetnikom in papež Leon XIII. ga je uvrstil med cerkvene učeničke. Umrl je leta 735.

* * *

Lik sv. Bedi je tudi sv. Avguštin že bolan, za obleganja mesta Hipo po Vandalih, razlagal psalme. — Enako je bil trudaljubiv sv. Alfonz Ligvorijan, ki je v 50. letu svoje starosti začel spisovati bogoslovne knjige ter je njih mnogo završil. Geslo mu je bilo: „Nullam temporis jacturam faciendi“, to je: „Ne potratiti trohice časa!“ — Isto tako se bere o učenjaku Gotfridu Leibnitz, ki je bil jako duhovit in neumorno delalen; kajti spal je le kakih 4 do 5 ur. Često je spal Leibnitz pred svojo pisalno mizo v naslonjaču — ktere ga nekokrat več tednov zaporedoma ni zapustil. O tem velikanu učenosti trdi zgodovinar Josip Moshamer: da je bil na skrivnem katoličan.

*

Pa poreče kak neuk bralec ali priprosta bralka: „Blagor jim, ki so učeni ter morejo učene razprave pisati; tudi jaz bi rad ali rada to storila, pa nedostaje mi učenosti.“ A potrpi bralec, bralka. Tega tebi treba ni, zadostuje ti, da si priprost človek, pri svojem znanju katekizma, ter da živeč v milosti Božji izpolnjuješ dolžnosti svojega stanu. Pravični Bog bode le od nadarjenih in izučenih sadov zahteval od peterih talentov, ki jih jim je izročil: kajti komur je bilo več poverjenega, od tega se bode tudi več tirjalo. Kdor je pa od Boga le eden talent prejel, zadovoljil bode božjo pravico, ako si pridobi le eden talent. Od slehernega, bodisi od priprostega, bodisi od učenega človeka, pa potirja neskončno sveti Bog sadov: t. j. dobrih del in zadoščenja za storjene grehe. Izgled nam je Thalilej, ki je 60 let preživel v molitvah, solzah in v delih ostre pokore. Kadarkoli so ga obiskovalci prosili uka in sveta in navodila krščanskemu življenju, odgovarjal je vselej: „Molimo bratje; ta čas nam je od Božjega usmiljenja dan, naj delamo pokoro, gorje nam, ako izgubimo le jeden trenutek ali hip.“

Župnik Alojzij Kummer.

Marija, pomoč kristijanov.

(Po resnični dogodbi.)

Zadnji žarki že hladnega večernega solnca obsevajo vrhove visocih gora, pastirji ženo svojo čredo domov, pevajoč si veselo pesmice. Kmalu pa zatone solnce za gorami in blaženi mir se razlije po malej vasici nekega gorskega zakotja.

Vse počiva, vse je tiho, le v zadnji vaški hišici še brli lučica.

„Da, da,“ vzdihuje vdova srednje starosti, bivačica v tej hišici, „že zopet sem en dan bližje smrti! Kako je vse minljivo na svetu, in kaj bi bil človek brez božje pomoči in njegovega zaščita.“

In nadaljuje:

„Bilo je pred nekaj leti, ko mi je umrl mož, koji mi ni zapustil ničesa, razven 3 malih otrok. Koliko sem prestala v tem času! Takoj po njegovi smrti morali bi se bili seliti iz hise, ker nisem mogla plačati stanovanja. Dolga moževa bolezen je namreč vzela še ono malo, kar smo imeli prihranjenega. Naš hišni gospodar pa je bil mož kamenitega srca. Ko sem ga prosila potrpljenja, zaupil je rekoč: „Kaj mi mari, imate li ali ne, jaz hočem imeti plačano stanovanje.“ „Matija“, pravim mu, „počakajte še samo 14 dni in vse vam poplačam. Zaslužila sem nekaj še pri Jurijevih, nekaj pa še bom, pa vam vse pošteno plačam.“ „Dovolj,“ zareži gospodar, „spravite se mi izpred očí in glejte, da mi vse plačate najkasneje v treh dneh.“ Te besede izgovorivši se obrne, proklinja ter me pusti jokajočo v veži. „Kaj naj začnem,“ ihtim reva, „kam naj grem? Zima je pred durmi, zaslužka ne bo več, jaz pa nimam niti drva za zimo. Pa čemu mi bodo drva, saj sedaj niti stanovanja nimam.“

„Ne daleč od vasi, v koji sem stanovala takrat, je stala lična kapelica Matere božje, h koji so kaj radi zahajali pobožni vaščani. H tej kapelici se podam tudi jaz, s trdnim zaupanjem do mogočne priprošnjice, da mi pomore v tej sili. Molila sem dolgo časa in vstala nekako potolažena. Na poti proti domu pa me sreča gosposki oblečen tujec, koji me vpraša po mojem opravku in družih navadnih rečeh. Povem mu vse po pravici, med tem tudi dogodek današnjega dne s hišnim gospodarjem in mojo skrb za bodočnost. Posluša me sočutno, konečno pa vpraša, če znam šivati. — Bil je posestnik lepe hiše pri bližnjem mestu, kakor mi je pravil. — Povem mu, da krpiti bi že znala lepo, a novih oblek ne izgotavljati. Na to pravi gospod, da ima njegova soproga vedno dosti šiva, kojega bi lahko jaz dobila; pa tudi od družih bi mi gospa izposlovaja vedno dovolj dela da bi le hotela prevzeti. Z veseljem ga poprosim za to delo. — Ko greva še nekaj časa skupaj, svetuje mi, naj bi šla stanovat bližje njegove hiše in bliže mesta. Tako bi delo lažje prejemala in oddajala, na vsak način pa naj pridem iutri k njegovej gospej. Vse to mu z veseljem obljubim.

O, kako blaga je bila ta gospa! Tega ne pozabim nikdar. Povabila me je prijazno v sobo, dala mi mesa, vina in kruha, videč, kako prepadena sem lakote in skrbij. Vrh tega pa mi je dala še polno košarico šivanja, nekaj obnošene obleke in toliko plačila naprej, da sem gospodarju lahko plačala stanarino.

Hvaležno ji solznih očij poljubim roko, slaveč na tihem Marijo, da mi je na tak način pomogla iz stiske.

Sedaj je vse dobro, mislila sem si domov grede. Gospodarju plačam stanarino, ob enem pa mu odpovem stanovanje, da grem stanovat bližje mesta radi boljšega zaslužka. Res sem to storila. Pri mestu je bilo sicer nekaj dražje stanovanje, a ker sem imela vedno dovolj dobro plačanega šivanja, izhajali smo še dosti dobro. Ali žal, da je to trajalo kratko!

Nekega dne zbolijo moja dobrotnica. Mož je poklical sicer vse zdravnike istega mesta, a zaman. Blaga gošpa je morala umreti in z njo je umrl tudi lep kos mojega zaslužka. Dobivala sem sicer še šivanja, a to je bilo komaj za živeti. Za obleko in stanovanje pa je zmanjkalo. Trpeli smo mnogo pomanjkanja.

Otroci so zboleli in pomrli jeden za drugim, ponajveč radi pomanjkanja. Gospodar se je bil zopet oženil in dobil ošabno gospo, ki je zelo zaničevala reveže. Zategadelj je postal i gospod popolno drugačen, da me ni podpiral več. Vsled tega sem bila vedno slabša, dokler nisem popolno onemogla. Vrh tega pa sem se še prehladila in morala sem se vleči.

Rabila sem vsa zdravila, kar mi je kdo rekel, a vse brez uspeha. Kakor ob vsaki nezgodi, zamolila sem tudi sedaj k Materi usmiljenja in se namenila opravljanju devetdnevnice njej na čast, da bi ozdravela. Ta svoj sklep razodenem tudi velečastitemu župniku, koji se me obiskali vsak dan. Rekli so mi, da sem mnogo preslabotna za to, a nisem se dala omajati v svojem sklepu. Verovala sem tako trdno v Marijino pomoč, da sem bila prepričana, da ozdravim.

Takoj naslednji dan pričnem pobožnost, in glej! Dan za dnem sem bila boljša, deveti dan pa vstanem na veliko začudenje vseh znancev. Za tem sem kmalo popolno okrevala.

Ker nisem imela sedaj pri mestu več dovolj zaslužka, šla sem stanovat v to zagorsko vasico, kjer mirno in zadovoljno živim ob dnini in darovih dobrih sosedov. Mirneje in zadovoljnejše morda od bogatih ljudi. — Bog ga bodi za to zahvaljen.“

Iz te resnične dogodbe je razvidno, kako velika zavetnica je Marija vsem, ki se z zaupanjem zatečejo do nje, kajti njihovih prošelj ona ne zavrže nikdar.

Gospica Milika.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec december 1901:
Krščanski pogum.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

22.) **Sv. Demetriј in sv. Honorat.** Prenašanje križev in težav v krščanskem duhu. Bolniki z neozdravljivimi boleznimi.

23.) **Sv. Viktorija.** Vzgoja ženske mladine. Redovne šole. Marijine družbe.

24.) **Sv. Adam in Eva.** Goreča molitev v izkušnjavah. Družbe treznosti. Izpridena mladina po mestih.

25.) **Rojstvo Gospodovo.** Slovenske družine. Mir med krščanskimi narodi.

26.) **Sv. Štefan.** Stanovitnost in pogum tistim, ki trpe preganjanje zavoljo vere. Oni, ki jih mučijo verski dvomi.

27.) **Sv. Ivan Ev.** Pobožnost do presv. Srca Jezusovega. Izpreobrnjenje razkolnikov.

28.) **Sv. Nedolžni otročiči.** Slovenski starši in njihovi otroci. Ohranitev krstne nedolžnosti.

29.) **Sv. Tomo.** Sv. Oče Leon XIII. Cesar Fran Josip I.

30.) **Sv. David.** Vneta gojitev cerkvenega petja in cerkvene glasbe. Skesani grešniki.

31.) **Sv. Silvester.** V mesecu decembru umrli udje molitvenega apostolstva. Topla zahvala Bogu za vse prejete dobrote v preteklem letu.

S.

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusovega Sroa.

Zahvala.

Izpolnujoč obljubo naznanjam v »Danici« srčno zahvalo. za uslišano prošnjo v važni zadevi: Praškemu Jezuščeku, Materi Božji vedne Pomoči, sv. Jožefu, sv. Antonu Padovanskemu in sv. Frančišku Serafinskemu bodi ta zahvala.

K. P. v Ljubljani.

Listek.

Dva kineška misijonarja sta te dni zapustila kranjsko deželo. To je še le 26letni mašnik frančiškanskega reda o. Peter Kalist Turek, iz Toplic na Dolenskem. Bil je zadnji čas v študijah na ljubljanskem bogoslovišču. Drug mu je pa tega istega reda 36letni brat Urban Želè, ki je bil zakristan, preje na Trsatu pri Reki, zadnje dobo v Ljubljani; doma iz Slavine na Notranjskem. Nekako 40 dni bodeta na moriji. Kdor se je čudil junaštvu teh obeh mož, vprašal se je pač tudi: bodeta li še kedaj videla ta dva gorečnika za sv. vero svojo ljubo slovensko domovino?

Škofijska kronika.

Duhovniške spremembe v ljubljanski škofiji. Protonotarjem ad instar participantium in hišnim prelatom je bil imenovan od sv. Očeta prečastiti gospod Ivan Rozman, častni kanonik in župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani. — Podeljene ste bili župniji: Šent Lambert tamošnjemu župnemu upravitelju č. g. Josipu Plantarič; Mavčiče č. g. Valentinu Klobus, kuratu na Slapu. — Kanonično vmeščena sta bila čč. gd. Ferdinand Erker na župnijo Kočevije dne 20. novembra 1901, ki je bil h krati imenovan dekanom kočevske dekanije in kn. šk. duhovnim svetnikom; Josip Plantarič na župnijo Šent Lambert dne 27. novembra 1901. — Premješčeni so bili čč. gg.: Ivan Godec, stolni vikar v Ljubljani, kot župni upravitelj na Lipoglav, ker je dosedanji tamošnji župnik vč. g. Frančišek Marešič zaradi smrtne bolezni prosil za stalni pokoj; Anton Čop iz Preddvora na Bohinjsko Bistrico na mesto obolelega kapelana Frančiška Sever. — Umrli je vč. g. Frančišek Marešič, župnik na Lipoglavem, dne 10. decembra 1901. Priporoča se v molitev čč. gg. duhovnim sobratom.

Po „Ljublj. uskem škof. listu“ 1901, št. X. str. 120.